

[Steen Folke]

store danske foretagender, camoufleret som u-landshjælp. VS har altid været modstandere af, at der i lov om internationalt udviklings samarbejde er denne § 7, der giver mulighed for særlig favorable garantier over for tab på private kreditter i forbindelse med eksport til u-landene. Der er jo de normale garantier, som virksomhederne kan få, og det mener vi er rigelig favorabelt; der er ingen grund til at stille disse særlig favorable garantier til rådighed for de danske virksomheder, fordi de leverer deres produkter til forskellige u-lande.

Der er ikke nogen som helst garanti for, at disse leverancer virkelig skaber en udvikling i de pågældende lande, der er til gavn for den brede befolkning, og effekten af selve denne ordning er altså, at man reelt får støttet nogle dele af dansk erhvervsliv. Oven i købet er det jo altså sådan, at det ikke er de små virksomheder, men de store virksomheder, det handler om, nemlig virksomheder af typen F. L. Smidth, Kampsax og Grundfos, og hvad ved jeg, idet der bl. a. her er tale om, at der skal være ordrebæbeløb på mindst 20 mill. kr. Det er ikke en hvilken som helst lille virksomhed, der kaster sig ud i den slags projekter.

Der er ikke noget at sige til, at virksomhederne er begejstrede for dette her, og at det strømmer ind med ansøgninger. Men vi vender os imod, at der under dække af u-landshjælpen gives den form for støtte til dele af det danske erhvervsliv.

Vi vil prøve i udvalget, om det er muligt at få opklaret, hvad det er for virksomheder, der hidtil har nydt godt af denne ordning. Men der skal ikke være tvivl om, at vores holdning til dette lovforslag er negativ. Vi vil stemme imod ved den endelige behandling.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for det foreliggende lovforslag om at forhøje beløbsrammen fra 10 mia kr. til 30 mia kr. til garantier for tab på private kreditter til eksport til udviklingslandene. Kreditrammen på de 10 mia kr. har været benyttet til omkring 6,7 mia kr., og der har i den senere tid været et øget pres på disse kreditgarantier, så det er nødvendigt, at beløbsrammen øges. Det er nødvendigt både af hensyn til vores eksport og af hensyn til udviklingen af udviklings-

landenes industrier. Man må håbe, at det må animere et bredere spektrum af vort handelsliv og vor industri til at søge forbindelser med udviklingslandene.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg siger tak for en meget bred tilslutning til lovforslaget. Jeg har forstået på debatten, at der er flere spørgsmål, man gerne vil rejse i udvalget, og jeg skal give tilsagn om en meget hurtig besvarelse af disse spørgsmål. Ikke fordi vi ikke plejer at give det, men fordi jeg netop i dette tilfælde håber på, at udvalget vil behandle forslaget så hurtigt, som det kan lade sig gøre.

Sagen er nemlig den, som det også anføres i bemærkningerne, at der på det sidste er tale om et betydeligt antal ansøgninger om garanti, og dem kan industriministeriet ikke ekspedere, før garantirammen er udvidet. Derfor håber jeg som sagt på en hurtig behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i Bruxelles den 10. december 1981 undertegnede protokol om Spaniens tiltrædelse af Den nordatlantiske Traktat.

(Beslutningsforslag nr. B 23. Fremsat 17/2 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Robert Pedersen (S):

[Robert Pedersen]

Socialdemokratiet støtter, at regeringen ratificerer protokollen om Spaniens tiltrædelse af den nordatlantiske alliance.

Bo Kristensen (KF):

Fra konservativ side ser vi Spaniens anmodning om optagelse i NATO som et helt naturligt led i Spaniens demokratiske modningsproces, og vi mener, tiden nu er inde til, at de øvrige NATO-lande imødekommer anmodningen.

Sidste års kupforsøg var en overordentlig vanskelig prøve, som regeringen og myndighederne forstod at tackle på en overbevisende måde, der understreger Spaniens stærke demokratiske vilje. Et tilbageblik på Spaniens politiske historie med gentagne sammenstød mellem de politiske yderfløje viser, at kupforsøget sidste år næsten var en uundgåelig politisk situation, som nu til gengæld forekommer at have rensset luften og yderligere at have bekræftet det spanske folk i dets demokratiske overbevisning. Samtidig viste det mislykkede kupforsøg, at det spanske demokratiske system nu har vokset sig så stærkt, at det kan klare selv de vanskeligste situationer.

Det må siges at være en cadeau til NATO, at Spanien som en umiddelbar konsekvens af begivenhederne sidste år har ønsket at understrege den igangværende positive udvikling ved et medlemskab af NATO. Det er glædeligt, at NATO således også uden for sin medlemskreds har formået at stå som en garant for demokratiet, hvilket jo ifølge NATOs artikel 1 er Atlantpagtens vigtigste funktion og formål.

Ser man nogle år tilbage, så var lande som Portugal, Grækenland og Spanien uden for demokratiernes rækker. Det er værd at understrege, at disse tre lande nu har afkastet diktaturet og er blevet demokratiske nationer. Her er noget at lære for NATOs modstykke, Warszawapagten. Kunne nogen tænke sig, at tre Warszawapagtlande fik lov til at afkaste diktaturets lænker? Se blot på Polen! Her viser det sig, hvordan det går, når et Østland vil have blot de mest beskedne demokratiske rettigheder. Her ser man den virkelige forskel på NATO og Østlandene; der er demokratiet til forskel.

Her vil kritiske røster muligvis henvise til Tyrkiet. Det er imidlertid en fast konservativ

overbevisning, at netop Tyrkiets medlemskab af NATO vil være den form for pression, som vil bidrage til, at der atter opnås demokratiske tilstande her. Således er det måske ikke mindst i demokratiets krisesituationer, at NATO for det enkelte medlemsland har stor betydning.

Jeg mener, det er vigtigt, at der fra alle sider gøres op med forældede forestillinger om Spanien som en sort plet på det europæiske landkort; med begivenhederne sidste år har det spanske folk vist, at det har gjort op med fortiden. Den nuværende svære politiske situation behandles af de respektive politiske instanser såvel som af den betydningsfulde kongemagt med kløgt og forsigtighed, hvilket er udtryk for, at det spanske demokrati gør brug af dyrekøbte erfaringer.

Ud over, at det rent geografisk er naturligt at få Spanien med i NATO, er der set fra NATOs side også det sikkerhedspolitiske aspekt at tage hensyn til. Her er det indlysende, at det er af betydning at få den sydvestlige flanke med, måske ikke mindst i betragtning af Spaniens nære tilknytning til Portugal. Både militære og kommunikationshensyn spiller ind her. Spaniens medlemskab af NATO vil give et naturligt afrundet Europa på det sikkerhedspolitiske område.

En opfyldelse og udbredelse af Atlantpagtens formål mener vi fra det konservative folkepartis side er det bedste værn for en demokratisk og fredelig verden, hvorfor vi tilslutter os udenrigsministerens forslag om at udvide kredsen af Atlantpagtlande med Spanien.

Christophersen (V):

Venstre kan anbefale forslaget til folketingsbeslutning, og jeg behøver ikke at bruge vældig mange ord for at begrunde vores anbefaling. Vi finder, det er en logisk del af Spaniens inddragelse i det vestlige fællesskab. Spanien står over for medlemskab af EF og vil dermed blive inddraget i det europæiske politiske samarbejde, så vi synes, det er helt naturligt, at Spanien også dermed optages i NATO.

Man kan anføre visse forsvarsmæssige og strategiske begrundelser herfor – noget af det har været nævnt – men for os er det væsentligste, at Spaniens inddragelse i et bredere vestligt samarbejde vil være med til at styrke

[Christophersen]

det spanske demokrati, og heri ligger også en betryggelse af stabiliteten og sikkerheden i Europa. Hvis man kaster et blik tilbage på 1930'erne, er der næppe nogen tvivl om, at det, der skete i Spanien i 1930'erne, i høj grad var medvirkende til at skabe demokratiernes krise og deres nederlag i slutningen af 1930'erne og begyndelsen af 1940'erne. Også på grund af denne historiske erfaring vil vi støtte forslaget, og vi håber, at udenrigsministeren kan samle et stort flertal i salen for beslutningen.

Riishøj (SF):

Det chokerede mig lidt, at hr. Robert Pedersen svarede så kort på dette her, for så vidt jeg er orienteret, har socialdemokratiets spanske broderparti en noget anden holdning til dette spørgsmål, og der er en meget livlig debat i Spanien, navnlig inden for venstrefløjen, om betimeligheden af at blive optaget. Der har været opinionsundersøgelser i Spanien, der ikke viser særlig gunstige tal for den beslutning, som er taget af den kristelige regering i Spanien. Jeg synes nok, at socialdemokratiet skulle gennemdrøfte denne holdning til Spaniens optagelse noget grundigere og måske også konferere lidt med, hvad broderpartiet i Spanien selv mener i det spørgsmål.

Men det siger sig selv, at SF ikke kan anbefale ratifikationen af Spaniens optagelse i NATO, og jeg skal kort redegøre for vores argumentation herfor. Uanset at Spanien i forvejen er militært tilknyttet NATO på mange måder, indebærer optagelsen i NATO et klart tilbageskridt for afspændingen i Europa. Man taler meget om opløsning af det såkaldte Jaltasystem, dvs. Europas opdeling i to adskilte supermagtblokke, og vi ved også, at tendenserne til opløsning af Jaltasystemet virker på begge sider af jerntæppet. I Østeuropa har Rumænien også i militær henseende længe ført en uafhængig kurs. Vi ved, at Ungarn gennem omfattende økonomiske reformer har fjernet sig fra Comeconsamarbejdet, og opgøret i Polen truer i allerhøjeste grad Sovjetunionens magtinteresser i deres grundvold. Vi ser også selv i Østeuropa, som jo er diktaturlande, f.eks. i DDR, tendenser til fredsbevægelser, som forholder sig kritisk også til Warszawapagten. Der er altså ved at ske noget på det europæiske landkort.

I Vesteuropa og såmænd også i Østeuropa har man en kraftig økonomisk krise, og vi ser stigende modsætninger politisk, økonomisk og militært mellem Europa og USA. Disse modsætninger har bragt den hidtil største krise vel nok i NATO-alliancens historie, en krise, som Reaganregeringen desperat forsøger at forebygge gennem en grov afpresningspolitik over for Vesteuropa. Spaniens optagelse i NATO er utvivlsomt belejlig for Reaganregeringen, der jo koncentrerer sit antikommunistiske korstog ikke mindst om Middelhavsområdet, hvor Spanien som bekendt befinder sig.

Spaniens optagelse sker jo netop nu, hvor spørgsmålet om svækkelsen af blokopdelingen i Europa er mere vigtig end nogen sinde. De førnævnte opløsningstendenser på begge sider af jerntæppet giver Europa en enestående chance for at demonstrere sin modstand mod supermagternes magtdominans i Europa. Det nytter ikke at klynge sig til illusionen om NATO som et forsvar for demokratiet. Vi har set adskillige eksempler på enten passivitet eller en form for indblanding fra NATOs side i Italien, i Grækenland, i Tyrkiet. Man kan i hvert fald ikke i de tilfælde tale om NATO som et forsvar for demokratiet, sådan som det næsten blev udlagt fra konservativ side før, så den med demokratiet som argument tror vi ikke på over en dørtærskel.

Men der er mange ubesvarede spørgsmål i denne sag. Vi må have præcist oplyst, hvilke konsekvenser Spaniens optagelse får for NATO, og specielt hvad det ændrer ved den situation, der har hersket før Spaniens optagelse. Jeg kan forstå, at der bliver nedsat et specielt udvalg til at drøfte spørgsmålet om Spaniens optagelse, og under det udvalgsarbejde vil vi gøre meget for at få de præcise konsekvenser af Spaniens optagelse afklaret.

Der vil også ske noget i Spanien selv. De fascistiske træk, som har hersket inden for Spaniens militær, vil nok blive afløst af den form for militær, som hersker i andre NATO-lande i Middelhavsområdet. Det bliver måske mere NATO-stilen end Francostilen, der kommer til at dominere i Spanien, og det er for os at se kun et spørgsmål om pest eller kolera. Det ændrer fundamentalt set ikke ved, at denne beslutning er et tilbageskridt for afspændingen i Europa. Derfor vil vi

[Riishøj]

indstille det foreliggende forslag til forkastelse.

Arentoft (FP):

Danmark er medlem af NATO, og i fremskridtspartiet går vi ind for at styrke NATO med alle midler.

Hvis vi ser på et Europakort, hvor man har malet NATO-landene blå og Warszawa-pagtlandene røde, så er der en stor hvid plet, nemlig Spanien, som oven i købet ligger ved Nordatlanten, som landene i Den nordatlantiske Traktat støder op til. Det er derfor, som om den sidste brik i billedet mangler, og at den nu kommer, kan vi kun hilse med tilfredshed.

I North Atlantic Assembly, som jo er parlamentarikerforsamlingen, hvori Danmark har 5 pladser, er den danske delegation gået ind for, at der i de sidste 5 år har været observatører fra Spanien med til forårs- og efterårsmøderne, og det viser også noget om Danmarks holdning til Spaniens optagelse i NATO.

Når man taler om optagelse af flere medlemmer i EF, bruger modstanderne ofte det argument, at så bliver der yderligere sprogproblemer, fordi alle sprog tæller lige meget i EF. De problemer har man ikke i NATO, idet der dér kun tales to sprog, engelsk og fransk, og det vil sige, at spanierne ligesom portugiserne og andre må lære et af de to sprog, som man kommunikerer på.

Der skal altså ikke herske tvivl om, at vi står bag denne folketingsbeslutning om at ratificere Spaniens optagelse i NATO.

Brusvang (CD):

Vedrørende forslaget til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af protokollen om Spaniens tiltrædelse af Den nordatlantiske Traktat har jeg kun ganske få, men særdeles positive bemærkninger på CDs vegne.

CD var positiv over for spørgsmålet om Spaniens optagelse i EF, og der er jo for CD at se en meget nøje sammenhæng mellem EF og NATO, hvor EF danner den naturlige europæiske baggrund for NATO-samarbejdet. Spaniens manglende deltagelse i NATO-samarbejdet har været følt som et væsentligt militært og politisk savn, og CD hilser derfor Spaniens tiltrædelse af Den nord-

atlantiske Traktat særdeles velkommen og vil medvirke til en hurtig vedtagelse af det foreliggende forslag.

Bilgrav-Nielsen (RV):

I det radikale venstre mener vi, det er noget forhastet, at man nu fra NATOs side opfordrer Spanien til at indtræde. Vi mener, man bør erindre sig – uanset at vi selvfølgelig deler glæden over, at man er på vej ind i demokratiske tilstande i Spanien – at det kun er 6 år siden, man tog afsked med Francostyret. Det er kun ét år siden Francos efterfølger forsøgte at generobre magten over det spanske parlament, og der føres i disse dage og uger retssag mod disse kupmagere, en retssag, som vi i det nordlige Europa nok føler på mange måder er noget lemefædig. Man kunne have ønsket sig, at der var blevet taget betydelig hårdere fat på disse kupmagere, men her skal man selvfølgelig respektere de særlige vilkår, man har at arbejde under i et land, som først for nylig har meldt sig blandt de demokratiske lande. Der er altså en proces i gang, men ingen kan hævde, at den er afsluttet, og vi mener derfor, at man måske skulle afvente resultatet af forhandlingerne mellem Spanien og EF, for at denne sag kan være en forløber for en endelig beslutning om at invitere Spanien til at være med i NATO.

Vi ved også, at befolkningen i Spanien er delt i denne sag, og vi ved, at der er en stor gruppe, som havde ønsket denne sag lagt ud til en folkeafstemning. I det radikale venstre havde vi det samme ønske i 1949, da Danmark blev medlem af NATO. Vi blev afvist, og i Spanien har man afvist et lignende ønske. Vi mener, det er i strid med udviklingen inden for de vestlige demokratiske samfund, at man afviser folkeafstemninger om så væsentlige afgørelser.

Også en rimelig hjemlig, altså dansk, debat om denne sag synes jeg savnes. Jeg kan se af forslaget – og det kan jo ikke overraske nogen – at formalia er i orden. Udenrigsministeren har været i det udenrigspolitiske nævn nogle gange med denne sag, og tingene er foregået, som de sædvanligvis foregår. Men spørgsmålet er, om ikke man, uanset om formalia er fulgt, alligevel burde lægge en sådan sag op til en større debat, inden man giver diplomatiske signaler om, at man nu kan

[Bilgrav-Nielsen]

give et foreløbigt dansk tilsagn. Vi har jo mindst én gang om året en større udenrigspolitisk debat her, og jeg føler faktisk, at man burde lade denne sag være en del af den udenrigspolitiske debat, som formentlig må komme engang i dette forår; så kunne man diskutere hele Øst-Vest-problematikken.

Jeg rejser spørgsmålet: er det rimeligt nu at udvide NATO? Jeg vil gerne citere ganske kort fra Weekendavisen i dag, hvori USAs tidligere ambassadør i Moskva og Beograd, George F. Kennan, citeres for følgende, efter at han har sagt, at der efter hans mening er en helt klar opløsningstendens under udvikling i Østeuropa:

»Der vil ske mange forandringer i Europa, og NATO vil ikke gå uberørt ud af alt dette. Alliancen vil nok kunne overleve som noget helt andet, end den hidtil har været.«

Dette opbrud mener nogle er positivt, andre negativt. Herhjemme er mange partier tilbøjelige til at mene, at det er positivt, at der er visse opbrudstendenser i det østeuropæiske område, mens det er negativt, hvis det samme er tilfældet i det vesteuropæiske område. Jeg synes, denne sag burde indgå i den diskussion, og jeg ser hen til, at vi i det særlige udvalg, der bliver nedsat, kan få en del af disse spørgsmål rejst, men allerhelst så vi, at den endelige afgørelse af denne sag ikke fandt sted, før vi har haft en større udenrigspolitisk debat her i salen.

Steen Folke (VS):

Udenrigsministeren siger i den skriftlige fremsættelse, at Spaniens indtræden i NATO må ses som en bekræftelse af, at Spanien er et vestligt demokratisk samfund. Jeg kan ikke give udenrigsministeren ret i dette med demokratiet. Jeg mener, det er et yderst tvivlsomt demokrati. Selv målt efter den borgerlige demokratiske alen, som i sig selv ikke er særlig fuldstændig, er det yderst tvivlsomt, om Spanien kan karakteriseres som et demokrati. Jeg tænker ikke kun på kupforsøget sidste år og det, et sådant kupforsøg viste om situationen og magtforholdene i det spanske samfund. Jeg tænker også på talrige andre vidnesbyrd om, hvor central en magtfaktor både militæret og politiet er i det spanske samfund. Det er en magtposition, som ikke er forenelig med det, man normalt forstår ved borgerlige, parlamentariske demokratier.

Jeg tænker også på det spanske retssystem, som mildest talt er højst ufuldkomment, jeg tænker på undtagelseslovgivning i forskellige sammenhænge og mange andre ting. Jeg kan altså ikke acceptere, at der er tale om et demokrati, ikke engang i den sædvanlige borgerlige, parlamentariske forstand.

Men det er jo heller ikke det, NATO handler om. Det er ganske vist det, der står i den smukke formålsparagraf: NATOs formål er at forsvare demokrati osv. osv. Realiteterne viser jo noget andet.

Tyrkiet, der som bekendt er NATO-medlem, har nu i længere tid haft et militærdiktatur. Det har ikke ført til, at Tyrkiet er blevet hældt ud af NATO. Hvordan kan man, hr. udenrigsminister, hvis man skal tage NATOs formålsparagraf alvorligt, have et land som Tyrkiet som medlem? Og det er jo ikke et enestående eksempel; der er som bekendt fortilfælde for, at man har haft klare militærdiktaturer som medlemmer af NATO.

Sagen er, at det, NATO beskytter, er ikke demokrati, men derimod kapitalisme, og kapitalismen kan have den borgerlige, parlamentariske, demokratiske udformning, og den kan altså også være overbygget med en eller anden form for militærdiktatur. I den forstand er der ikke noget ulogisk i, at såvel NATO som magthaverne i Spanien ønsker, at også Spanien bliver medlem af NATO.

Der er ingen tvivl om, at det spanske medlemskab af NATO også er en vigtig amerikansk interesse. Spanien er en vigtig mellemstation mellem USA og Det mellemste Østen, og med den amerikanske holdning til det, der foregår i Mellemøsten, bl. a. opbygningen af Rapid Deployment Force – dette ekspeditionskorps, der skal kunne sættes ind – og hele den amerikanske politik over for Det mellemste Østen er det spanske medlemskab af NATO yderst velkomment.

Vi kan selvsagt ikke støtte en dansk ratifikation af protokollen om Spaniens indtræden i NATO, og det hænger selvfølgelig en hel del sammen med de ting, jeg her har sagt, med vores almindelige holdning til NATO og med den holdning til Spanien, som jeg har givet udtryk for.

Men jeg synes også, det er afslørende, at der ikke har været en folkeafstemning i Spanien om denne sag, altså at det mandat, man har, er et yderst tvivlsomt mandat. Det er velkendt, at der er meget omfattende mod-

[Steen Folke]

stand mod den spanske ansøgning om indtræden i NATO i Spanien selv, ikke mindst i den spanske arbejderklasse. Det burde dog være af en vis interesse for socialdemokratiet, og jeg vil gerne spørge ministeren, om han vil forklare, hvad det spanske socialdemokratis, PSOE's, holdning til den spanske indtræden i NATO er. Så vidt jeg er orienteret, er der tale om en overordentlig negativ holdning hos det spanske broderparti til det danske socialdemokrati, og begge partier er jo med i den såkaldte Socialistisk Internationale. Jeg mener, at der også af denne grund, altså det tvivlsomme mandat, er grund til at vende sig imod Spaniens indtræden i NATO.

For VS' vedkommende er sagen klar. Af alle disse grunde vil vi gå imod en dansk ratifikation af protokollen.

Inge Krogh (KrF):

Kristeligt folkeparti kan gå ind for, at Spanien optages i NATO. Det har, som det er nævnt før, været forberedt gennem længere tid, og det er naturligt, at Spanien nu kommer med i denne forsamling af demokratiske stater. Det vil formentlig også styrke Spaniens demokrati at være med i NATO. Det er et ungt demokrati, som trænger til støtte, og landene i NATO kan formentlig give det en sådan.

Sikkerhedspolitisk vil det også være naturligt at optage Spanien med den beliggenhed, det har. Det ligger ved indsejlingen til Middelhavet og dermed ved forbindelsen til Mellemøsten.

Vi går altså ind for det foreliggende forslag.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg har et par enkelte bemærkninger, heraf en til hr. Riishøj, der sagde, at dette var meget belejligt for Reagan, som om der blev tale om en øget amerikansk indflydelse i forbindelse med spansk medlemskab af NATO.

Jeg vil gerne sige, at jeg er helt uenig i den vurdering. Man skal se tingene i sammenhæng. Det er den spanske regering selv, der har bedt om medlemskab af NATO. Jeg kender godt formaliteterne, som hr. Bilgrav-Nielsen var inde på, men realiteten er, at den spanske regering selv har bedt om dette, og man skal se det i sammenhæng med, at vi fører forhandlinger med Spanien om optagelse i EF.

Den politiske udvikling og det politiske samarbejde i EF har på det sidste vel nok fortalt et og andet om, at der just ikke er tale om amerikansk indflydelse.

Så vil jeg til hr. Bilgrav-Nielsen sige, at jeg i modsætning til ham finder, at der i Spanien har fundet en meget positiv udvikling sted. Man har haft meget store problemer. Der har været forsøgt et statskup. Man er kommet igennem disse problemer, bl.a. fordi regeringen og også oppositionen, hvormed jeg tænker på socialistpartiet, i afgørende situationer på trods af uenighed har været enige om at ville udvikle et demokratisk samfund. Jeg vil ikke være blandt dem, der gennem udtalelser som dem, hr. Bilgrav-Nielsen er kommet med, giver Spanien en kold skulder og sidder forklaret heroppe i Danmark og giver karakterer for, hvordan demokratiet udvikler sig i Spanien. Skal der være konsekvens og logik i tingene, vil det være fuldstændig opsigtsvækkende, hvis man siger ja til forhandlinger om optagelse i EF, som kun består af demokratier, og samtidig siger, at de demokratiske tilstande skulle gøre det umuligt at optage Spanien i NATO.

Hr. Steen Folke stillede mig et par spørgsmål om Tyrkiet, når vi nu taler om demokratier. Tyrkiet er stadig væk medlem af NATO, og regeringen har ingen ønsker om at være med til at presse Tyrkiet ud af NATO. Det, vi koncentrerer os om, er at få Tyrkiet til hurtigst muligt at vende tilbage til demokratiske tilstande, og vi har her fundet det meget nødvendigt at lægge et så stort pres som overhovedet muligt på Tyrkiet, først og fremmest inden for Europarådet.

Så vil jeg have lov til at anholde en bemærkning, som hr. Steen Folke kom med; jeg synes, den var for grov. Hr. Steen Folke talte om, at magthaverne – magthaverne – i Spanien ønsker medlemskab. Jeg synes, den er grov, for hvis den er rigtig, er der altså ikke tale om en demokratisk valgt regering, der gennem afgørelser i cortes og senatet er nået frem til den opfattelse, at man gerne vil være medlem af NATO. Jeg synes, det er ejendommeligt, for at sige det meget mildt, at bruge ordet magthaverne, som om der var tale om ikke-demokratiske tilstande.

Hr. Steen Folke har det med at stille mig mange spørgsmål. Nu vil jeg gerne stille hr. Steen Folke et spørgsmål: mener hr. Steen Folke ikke, at der er tale om et demokratisk

[Udenrigsministeren]

valgt parlament med cortes og senat? Og mener hr. Steen Folke ikke, at der er tale om en demokratisk regering i Spanien i dag? Hvis svaret er bekræftende, håber jeg, hr. Steen Folke vil trække udtrykket magthaverne tilbage.

Med hensyn til PSOE's holdning kender hr. Steen Folke udmærket den i forvejen. Jeg havde under det officielle besøg i Spanien for nylig lejlighed til en længere samtale med lederen for PSOE, Felipe Gonzáles, hvor vi drøftede tingene igennem, og det står klart, at socialistpartiet går imod; det gør de med den begrundelse, at der ikke bliver en folkeafstemning, sådan som de har ønsket.

Så kan jeg til trøst for hr. Steen Folke lige sige, at PSOE går meget positivt ind for Spaniens optagelse i EF, men det er selvfølgelig en anden sag.

Jeg vil endelig oplyse tinget om, at flere lande allerede har ratificeret Spaniens optagelse i NATO, heriblandt Canada og Norge, og det er klart, at regeringen naturligvis håber på, at vi, selvfølgelig efter en tilstrækkelig tilbundsående drøftelse i ad hoc-udvalget, inden alt for længe kan meddele, at Danmark også har ratificeret.

Christoffersen (V):

Jeg har kun to korte bemærkninger til hr. Bilgrav-Nielsen.

Jeg vil gerne sige, at vi støtter regeringen og udenrigsministeren i hele den argumentation, der netop er blevet fremført, og det undrede mig, at hr. Bilgrav-Nielsen anlagde den betragtning, at det var for tidligt at optage Spanien, fordi Spanien ikke var kommet igennem en bestemt proces.

Sagen er jo, at optagelsen i NATO og optagelsen i EF er en del af den proces, det spanske demokrati skal igennem for at blive virkelig grundfæstet. Det er en illusion at forestille sig, at det spanske demokrati kan blive stabiliseret, hvis vi samtidig fastholder en isolation af Spanien. Forudsætningen for, at demokratiet i Spanien kan blive alment accepteret, er, at omverdenen, samtidig med at den indre demokratiseringsproces udvikler sig, åbner sig over for Spanien og inddrager Spanien i et forpligtende økonomisk, politisk og militært samarbejde.

Og så undrer det mig i øvrigt at høre, at hr. Bilgrav-Nielsen ligesom antydede, at en

opløsning af de militære blokke, og specielt en opløsning af den østeuropæiske alliance, i sig selv kunne være en fordel. Jeg mener, problemet er et helt andet. Ingen kan vide, hvad der sker, hvis den østeuropæiske alliance eller den vesteuropæiske alliance går i opløsning. Jeg kunne nærmest frygte en langt mere destabiliseret situation. Det, der er problemet i Østeuropa, er, at alliancens medlemslande ikke indbyrdes har den tilstrækkelige tillid, og at der ikke mellem de mindre medlemslande på den ene side og Sovjetunionen på den anden side er en fornuftig, tilidsfuld form for samarbejde. Det er det destabiliserende i Østeuropa.

Riishøj (SF):

Jeg synes nok, at socialdemokratiets holdning i denne sag bærer præg af, at socialdemokratiet er regeringsparti og det statsbærende parti. Jeg kunne egentlig godt forestille mig, at socialdemokratiet, hvis det var i opposition, måske lyttede mere til sine samarbejdspartnere inden for Socialistisk Internationale og broderpartierne i andre lande. Men dette bærer jo præg af, at man står over for et fait accompli; man må rette sig efter en indstilling fra den officielle regering, og så blæser man åbenbart på, hvad søsterpartierne i andre lande mener. Det synes jeg er en forkert og farlig holdning. Det er måske nok en af de negative ting ved at have en socialdemokratisk regering, selv om vi foretrækker det. Der kan være tilfælde, kunne jeg forestille mig, hvor socialdemokratiet nok ville handle mere progressivt som opposition, specielt på det udenrigspolitiske område. Jeg tror ikke, at I i opposition ville sige det samme. Det er mit håb i hvert fald. Men jeg håber, at man får en debat i socialdemokratiet om denne sag. Jeg kunne forestille mig, at når der er uenighed om EF i socialdemokratiet, kunne der også være uenighed om denne sag. Det håber jeg sandelig der er.

En anden ting i denne sag er virkningen i Middelhavsområdet i øvrigt. Jeg tror nok, dette på længere sigt kan få konsekvenser for Jugoslaviens alliancefrihed og måske også for Rumæniens uafhængige politik. Det er ikke udelukket, at Sovjetunionen reagerer på denne optagelse afhængigt af de reale virkninger af den. Så kommer selvfølgelig reaktionerne fra højre: Sovjetunionens aggression

[Riishøj]

osv., men konsekvensen af dette kan godt blive, at Sovjet lægger mere pres på specielt Jugoslavien og Rumænien. Der er tale om en farlig tendens her, og jeg synes nok, socialdemokratiet burde betænke, hvad man går ind på her, og ikke bare som statsbærende parti have den officielle holdning altid.

Arentoft (FP):

Det er jo snart ved at udvikle sig til en lille udenrigspolitisk debat.

Der er nogle ordførere, der har kritiseret NATO, bl.a. Tyrkiet, men jeg synes nok, man bør huske, at der også er mange gode og positive ting at sige om NATO. Vi har f.eks. ikke haft krig i Europa nu i 32 år, og tilstandene i Tyrkiet er efter min mening udtryk for, at landet er i nød. Da det er en af vore fæller i NATO, mener jeg, at man bør gøre alt, hvad man kan for at hjælpe det over den situation, det er i i øjeblikket.

Man kan da også nævne et par andre eksempler på, at NATO har haft en virkelig stor indflydelse, nemlig hvor der har været tale om en form for uenighed mellem NATO-lande. Jeg behøver kun at nævne et eksempel som torskekrigen for nogle år siden mellem Island og England, hvor NATO gjorde en stor indsats og fik striden bilagt.

Jeg tror også, NATO har haft en enorm betydning for forholdet mellem Tyrkiet og Grækenland med hensyn til både Cypern og Ægæerhavet.

Jeg mener altså, at der kan siges mange positive ting om NATO, og jeg er helt sikker på, at denne folketingsbeslutning bliver vedtaget med et meget stort flertal, med 148 stemmer for, så vi også udadtil kan tilkendegive, at der er bred opbakning bag dansk sikkerhedspolitik.

Bilgrav-Nielsen (RV):

Det undrede mig at høre den tidligere udenrigsministers indlæg. Jeg fik nærmest det indtryk, at hr. Christophersen mener, det ikke er særlig godt, at der nu er opstået en indre diskussion i Østblokken. Uenigheden mellem disse lande fører jo til usikkerhed, forstår jeg, for hr. Christophersen.

Jeg går ud fra, at venstre stadig er tilhænger af, at der sker en liberalisering i de enkelte østeuropæiske lande, og så er det svært at forestille sig, at den ikke, hvis den udvik-

ler sig, fører til en vis løsgørelse i forhold til Sovjet. Det, jeg mener, når jeg siger, at der er opbrud i det europæiske mønster, er, at befolkningen i en række mindre øst- og vesteuropæiske lande nok i denne tid gør sig nogle alvorlige overvejelser. Det er måske noget, der sent kommer frem til den politiske top, men der er befolkningsmæssige reaktioner imod stormagternes overherredømme. Det er det, jeg refererer Kennan for at have udtalt sig om, og jeg synes, man må være enig med ham. Og her rejser spørgsmålet sig: styrker vi de små østeuropæiske og vesteuropæiske landes frigørelsesproces ved at udvide NATO? Jeg tror, vi gør det modsatte.

Udenrigsministeren kritiserer endelig min holdning og siger, at man kan ikke sige ja til Spaniens indtræden i EF og nej til dets indtræden i NATO. Det kan man da sagtens. Jeg forstod på udenrigsministeren, at hans kontakter til det spanske socialistiske parti havde givet ham en fornemmelse af, at man netop dér har et ønske om EF-medlemskab, men knap så varmt ønsker et NATO-medlemskab. Der er da meget forskel på det.

Ministeren gik helt uden om det, jeg spurgte om med hensyn til at bringe sagen ind i en større europæisk debat i henseende til de generelle forhold mellem Øst og Vest. Jeg vil så godt stille et helt klart spørgsmål til udenrigsministeren: hvis NATO udvides med Spanien, skal Spanien så også udstyres med sin del af nye atomraketter?

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg skal bare sige til hr. Bilgrav-Nielsen, at jeg synes da, det er udmærket, at der er nuancer, alsidighed og frihed i lande i såvel Øst som Vest, men jeg mener, det er en meget naiv tankegang at forestille sig, at den østeuropæiske alliance bare kan få lov til at gå i opløsning og den politiske og militære sikkerhed i Europa så øges som følge heraf. Resultatet kan meget vel blive præcis det modsatte. Polen er jo et fortrinligt eksempel på, at en sådan proces ikke vil få lov til at foregå med Sovjetunionens accept.

Hvis hr. Bilgrav-Nielsen er interesseret, så udtaler hr. Kennan og andre sig i øvrigt i sidste nummer af Weekendavisen præcis om risikoen for, hvad en sådan opløsningsproces kan føre til i form af destabilisering og øde-

[Christophersen]

læggelse af freden i Europa. Jeg siger derfor, at det centrale sikkerhedspolitiske problem i Europa løses ikke ved, at allianceerne opløses, men ved, at den østeuropæiske alliance ændres og alle lande, først og fremmest Sovjetunionen, demokratiseres. Det er her, hovedproblemet i hele Europas sikkerhedssituation ligger, og det klares ikke ved at opløse allianceerne.

(Kort bemærkning).

Bilgrav-Nielsen (RV):

Jeg er da meget modtagelig for belæring af den tidligere udenrigsminister, men her er vi ved et punkt, hvor de udenrigspolitiske synspunkter mellem venstre og det radikale venstre skiller os. Jeg kunne næsten sige, det er det historiske skillepunkt.

Jeg kan ikke forstå, at man i venstre kan have den opfattelse, at det er ønskeligt med en frigørelsesproces i det østeuropæiske område, og så samtidig beklager, at den finder sted, for det er jo klart, at en frigørelsesproces i det østeuropæiske område vil føre til, at Warszawapagten bliver en mindre trussel over for det vesteuropæiske område, end den er i en situation, hvor den er en fasttømret enhed, klart styret af den store magt i sammenhængen.

Jeg tror nok, andre udenrigspolitiske iagttagere end hr. Christophersen er ret enige om, at det, der foregår i Østeuropa i øjeblikket, er en stigende grad af frigørelsesproces i forhold til Sovjet. Det synes jeg man skulle hilse velkommen.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg tror, at hr. Bilgrav-Nielsen helt har misforstået, hvad jeg har sagt. Jeg beklager ikke, at der finder en frigørelsesproces sted; jeg gør bare opmærksom på, at den ikke er risikofri for freden og stabiliteten i Europa, for spørgsmålet er, om den vil blive tilladt. Og hvad er konsekvenserne af, at den ikke bliver tilladt? Jeg synes, det er den slags risici, man skal være opmærksom på. Ellers bliver det for naivt – og vi lever ikke i P. Munchs tid. Han var meget naiv i hele sin opfattelse, det var det radikale venstre gennem 1930'erne, og jeg synes, det er trist, at man ikke vil lære af historien. Forudsætnin-

gen for, at der er stabilitet i Europa, er andet og mere, end at allianceerne bare opløses.

Steen Folke (VS):

Jeg bemærkede, at den højtærede forkvinde så beroliget ud, da SFs ordfører huskede at sige, at SF trods alt foretrækker en socialdemokratisk regering.

Udenrigsministeren sagde, at Danmark ikke havde noget ønske om at presse Tyrkiet ud af NATO, Nej, det er jeg godt klar over, men det synes jeg er fantastisk afslørende både for Danmark og for NATO, for det viser, at det er det rene hykleri, når der i NATOs formålsparagraf står, at det, NATO drejer sig om, er forsvaret for dette højt be-sungne demokrati. Det er ikke det, det handler om, og det demonstreres tydeligt endnu en gang, i og med at ingen drømmer om – altså ikke engang den danske regering, som i øvrigt er kritisk indstillet over for det tyrkiske militærdiktatur – at arbejde for at få hevet Tyrkiet ud af NATO.

Så var udenrigsministeren meget fortørnet og opbragt over, at jeg talte om nogle magthavere i Spanien. Ja men dog, hr. udenrigsminister, det var da frygteligt. Det er da en kendsgerning, at der er magthavere i Spanien – der er sågar nogle i Danmark også, mener jeg. Det har jeg sagt før, og jeg kan ikke se, at det skal være så frygteligt at sige det.

Jeg mener som sagt ikke, at der er tale om et egentligt demokrati i Spanien, og det mener jeg ikke af flere grunde. Jeg sagde noget om, at ikke engang ud fra den borgerlige demokratiske målestok for, hvad et demokrati er, var der tale om et demokrati. Men jeg vil da også gerne sige så, at selve denne målestok efter min mening er helt utilstrækkelig. Jeg vil gøre opmærksom på, at den magtposition, som magthavere i form af dem, der behersker produktionsapparatet, altså kapitalisterne, har i et samfund som det spanske – og det danske med for den sags skyld – unægtelig er med til at begrænse rækkevidden af demokratiet. Uanset valg og den slags er det et yderst begrænset demokrati, og det er i høj grad magthaverne i Spanien, som har flertallet i cortes, og som sidder i regeringen og varetager nogle interesser, som ikke nødvendigvis overhovedet repræsenterer det store flertals interesser i det spanske samfund.

[Steen Folke]

Jeg synes også, at udenrigsministerens store fortørnelse ligesom blev bragt lidt på plads igen, da han til sidst svarede på, hvad en af det spanske socialistpartis grunde til ikke at ville støtte det spanske NATO-medlemskab er, nemlig at magthaverne – og nu siger jeg det sandelig én gang til – har nægtet at lade denne beslutning underkaste en folkeafstemning. Ja men det viser da lige præcis, hvor begrænset et mandat der ligger bag, når magthaverne ikke tør lade den sag gå ud til folkeafstemning. Der var ganske rigtigt en alvorlig risiko for, at der så kunne blive et flertal imod det i befolkningen uanset cortes' sammensætning og uanset regeringens synspunkt, og det ville være ubekvem for magthaverne; derfor kommer der ikke nogen folkeafstemning. Det har fået de spanske socialdemokrater til at gå imod, men det afficerer ikke den danske udenrigsminister.

Pelle Voigt (SF):

Jeg vil godt i forlængelse af det, hr. Steen Folke var inde på, sige, at der i bemærkningerne til forslaget gøres opmærksom på to ting, som jeg synes er interessante, nemlig at der, for at der kan ske en udvidelse, skal være tale om en enstemmig beslutning, at det altså er muligt for Danmark at sige nej og dermed hindre Spaniens optagelse i NATO, og at man kan opfordre enhver anden europæisk stat, som er i stand til at fremme grundsatningerne i traktaten, til at træde ind. Hermed rejses et generelt spørgsmål om demokrati.

Jeg skal ikke gå ind i en lang, indviklet diskussion om, hvor langt den demokratiske proces i Spanien er nået, selv om man jo af og til kan få et stærkt indtryk af, at demokratiet og den demokratiske udvikling i Spanien tit og ofte hænger i en tynd tråd, og at det faktisk ved flere lejligheder stort set er op til den spanske konge og hans indflydelse på de væbnede styrker at forhindre et tilbagefald til fascismen. Men jeg vil sige, at jeg finder det forbløffende, at en dansk socialdemokratisk udenrigsminister er i stand til at støtte dette forslag, når man ved, at kravet om en folkeafstemning, som har været meget, meget stærkt i Spanien, er blevet afvist på den måde, som det er.

I oktober, da det spanske socialistparti, det eurokommunistiske parti i Spanien og en

masse andre kræfter demonstrerede imod disse ting, blev der i dagbladet El Pais offentliggjort en opinionsundersøgelse, hvoraf det fremgik, at 69 pct. af den spanske befolkning krævede dette spørgsmål underkastet en folkeafstemning. Der var 6,2 pct., som mente, det var rimeligt, at en beslutning af denne karakter blev truffet i cortes – 6,2 pct.!

Undersøgelsen viste samtidig, at der var et klart flertal i den spanske befolkning imod spansk indtræden i NATO, nemlig 52 pct., hvorimod tilhængerne kun kunne mønstre 18,1 pct. Så tror da pokker, at de, som sidder med flertallet i cortes, ikke vil lade disse ting underkaste en folkeafstemning. Men man kan da ikke i demokratiets navn tvinge et folk, som massivt er imod en sådan beslutning, ind i en militæralliance. Det kan man ikke, hvis man er demokrat. Hvis man er socialist, hvis man er medlem af Socialistisk Internationale, har man en forpligtelse til, hvis det skal have nogen som helst mening, at støtte sine kammerater i denne Internationale, som i øjeblikket fører en hård og forbitret kamp, også for et øget demokrati i Spanien. Et led, og et meget væsentligt led, i denne kamp er at hindre, at Spanien bliver medlem af NATO, men Danmark og det danske socialdemokrati ønsker øjensynlig at modarbejde den kamp, og det synes jeg er beskæmmende.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg lyttede meget interesseret til hr. Pelle Voigts bemærkninger om statistik og gallupundersøgelser i Spanien og om, hvilken respekt man skulle have for disse tal.

Når vi herhjemme ser statistikker eller gallupundersøgelser om NATO-forhold, har VS for vane i den grad at mistænkeliggøre gallup og det flertal, der står bag ved NATO.

Når vi så kommer til Spaniens forhold – og det er jo rent faktisk ud fra en demokratisk beslutning, man beder om optagelse i NATO – undrer det mig en hel del, at hr. Pelle Voigt ikke vil respektere, at Spanien rent faktisk har haft et demokratisk valg, hvor hver enkelt borger i Spanien havde en stemme, og at det er dette demokrati, som har henvendt sig til NATO.

Jeg synes, det viser lidt om, hvad man forestiller sig ved demokrati fra VS' side.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Jeg skal gøre opmærksom på, at hr. Pelle Voigt ikke er medlem af VS' folketingsgruppe.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg skal blot sige, at jeg har meget vanskeligt ved at sætte mig ind i en demokratiopfattelse af den karakter, som her bliver fremlagt, nemlig den, at et parlament skal kunne træffe en så vidttrækkende beslutning, som en tiltræden til Atlantpagten vil være, i modstrid med et klart flertal i befolkningen i Spanien, uanset at der for tiden er et andet flertal i cortes. Jeg tror, at i de fleste lande, der vil kalde sig demokratier, ville noget sådant ikke ske.

Jeg kan ikke forestille mig f.eks. – det kan være, jeg er naiv, jeg er jo et ungt folketingsmedlem – at det danske folketing ville træffe beslutninger af så vidttrækkende karakter, hvis man vidste, at næsten 70 pct. af befolkningen var modstandere af dem.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Jeg fik ikke svar på, hvilken respekt SF og dermed hr. Pelle Voigt har for gallupundersøgelser af tilsvarende art herhjemme omkring NATO.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg har ikke spor grund til at tvivle på, at de gallupundersøgelser, der er tale om, fremkommer på den måde, at folk svarer på det spørgsmål, der bliver stillet dem, og at deres svar af det pågældende gallupinstitut registreres korrekt. Jeg tror, det samme er sket i det tilfælde, jeg nævnte her.

(Kort bemærkning).

Bo Kristensen (KF):

Det vil altså sige, at vi skal have en negativ opfattelse af danske gallupundersøgelser, hvorimod det er en god argumentation, når tilsvarende undersøgelser foretages for det spanske folk.

(Kort bemærkning).

Pelle Voigt (SF):

Jeg er ked af, at hr. Bo Kristensen øjensynlig ikke forstår, hvad jeg siger. Jeg satte faktisk lighedstegn mellem disse ting. Jeg sagde – og jeg vil godt gentage det – at jeg er overbevist om, at det med hensyn til de danske undersøgelser gælder, at folk får stillet et spørgsmål, at de svarer på dette spørgsmål, og at det bliver korrekt registreret, hvad de har svaret. Og så sagde jeg, at jeg gik ud fra, at noget tilsvarende var tilfældet i Spanien.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Ja, hvad kan gallupundersøgelser ikke bruges til? Der blev stillet et par spørgsmål til mig, som jeg skal svare på. Men allerførst en bemærkning til hr. Riishøj.

Selvfølgelig glæder det mig meget med den store interesse, hr. Riishøj har for Socialistisk Internationale, for socialdemokratiets søsterpartier. Jeg kan til trøst for hr. Riishøj sige om socialdemokratiets søsterpartier, der er i opposition – hr. Riishøj havde jo nogle bemærkninger om, at det nok var anderledes, når vi var i opposition – at det norske arbejderparti har været med til at ratificere optagelsen, og jeg kan også sige, at det portugisiske socialistparti har stemt for det i parlamentet i Lissabon.

Så spurgte hr. Bilgrav-Nielsen: hvad har det af indflydelse på Øst-Vest-forholdet? Det er meget svært at vurdere og give et eksakt svar på, men efter min bedste overbevisning vil der ikke være tale om nogen egentlige ændringer i Øst-Vest-forholdet som sådant. Det begrundes jeg med, at der eksisterer en baseaftale med USA, at det spanske forsvar bestemt ikke er offensivt organiseret, og at der derfor ikke ud fra en rent militær, sikkerhedspolitisk vurdering vil være tale om nogen egentlig ændring. At Sovjetunionen så vil sige noget andet, er en anden sag.

Så kan jeg sige, at den spanske regering ikke har noget ønske om opstilling af atommissiler.

Til hr. Steen Folke. Jeg konstaterede, at hr. Steen Folke ikke besvarede mit spørgsmål, og jeg forventer heller ikke, at han gør det i anden omgang. Jeg spurgte, om hr. Steen Folke kunne benægte, at der var foretaget demokratiske valg til parlamentet, til cortes og til senatet, og at den regering, der

[Udenrigsministeren]

sidder for øjeblikket, er demokratisk valgt. Det fik jeg ikke svar på.

Det er jo meget besnærende at høre hr. Steen Folke og også hr. Riishøj bruge socialistpartiet. Socialistpartiets opfattelse er, at der skal være en folkeafstemning, men jeg vil gerne sige til både hr. Steen Folke og hr. Riishøj: kom ikke herop og brug PSOE i en argumentation om, at der ikke er demokratiske tilstande i Spanien! Lad være med det! PSOE kører som oppositionsparti, accepterer vilkårene og føler, at man er kommet langt i den demokratiske proces, for ikke at sige, at man er et udviklet demokrati med de vanskeligheder, det har haft, den korte periode, det har virket i. Derfor synes jeg, man skal have lidt hold i sine argumenter og holde det ene ude fra det andet. Jeg finder, at anvendelsen af PSOE i forbindelse med manglende demokrati i Spanien ganske simpelt er at misbruge argumenter.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Ebba Strange):

I overensstemmelse med indstilling fra sekretærmødet foreslår jeg, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et særligt udvalg på 17 medlemmer og stedfortrædere. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det nævnte udvalg.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i Bruxelles den 10. december 1981 undertegnede protokol om Spaniens tiltrædelse af Den nordatlantiske Traktat.

(Beslutningsforslag nr. B 23).

Anden næstformand (Ebba Strange):

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en gruppe på 82 medlemmer: det konservative folkeparti, venstre, fremskridtspartiet, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti;
en gruppe på 70 medlemmer: socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt;
en gruppe på 27 medlemmer: socialistisk folkeparti, venstresocialisterne og Preben Lange.

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Bo Kristensen (KF)
- 2 Ninn-Hansen (KF)
- 3 Palle Simonsen (KF)
- 4 Christophersen (V)
- 5 Arne Christiansen (V)
- 6 Arentoft (FP)
- 7 Halvgaard (FP)
- 8 Arne Melchior (CD)
- 9 Svend Jakobsen (S)
- 10 Lasse Budtz (S)
- 11 Helle Degn (S)
- 12 Kelm-Hansen (S)
- 13 Risgaard Knudsen (S)
- 14 Robert Pedersen (S)
- 15 Bilgrav-Nielsen (RV)
- 16 Pelle Voigt (SF)
- 17 Riishøj (SF)

Til stedfortrædere for:

- 1-3 Knud Østergaard (KF)
Elisabeth Krog (KF)
- 4-5 Ellemann-Jensen (V)
Bjørn Elmquist (V)
- 6-7 Barsøe-Carnfeldt (FP)
Inge Krogh (KrF)
- 8 Bollmann (CD)
- 9-14 Erik Andersen (S)
Albertsen (S)
- 15 Niels Helveg Petersen (RV)
- 16-17 Gade (SF)
Steen Folke (VS)